

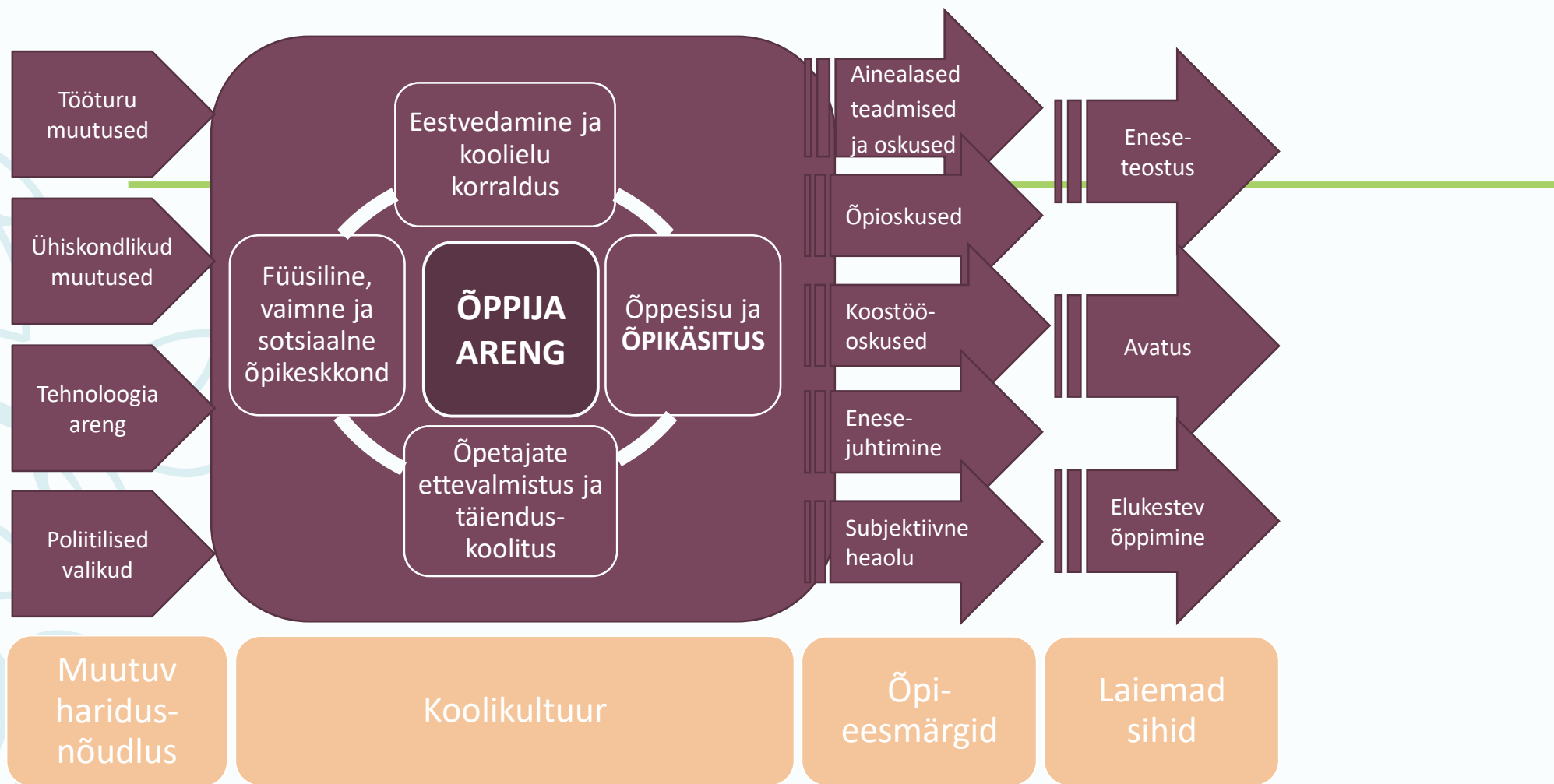
KLIIIMATEAD- LIKUKS SAMM- SAMMULT

Lehte Tuuling

TÜ Narva kolledž

Nüüdisaegne õpikäsitus

Nüüdisaegse õpikäsituse mudel

Õpikäsituse mudeli komponendid

- **protsessid**: toetavad, nt õpetamine ja juhtimine;
- **keskkond**: regulatsioon (sh õppekava, õppevahendid), füüsiline/vaimne/sotsiaalne keskkond; ressursid (aeg, raha, vahendid);
- **organisatsioonikultuur**: tavad, hoiakud, rutiinid, rituaalid;
- **õppimine**: ainekeskne, õppijakeskne, relevantne; enesejuhitud; koostöine; personaliseeritud (õppija eripärade väärtustamine ja sellest lähtuv toetamine);
- **õppijad**: omavahelistes suhetes, suhetes õpetajate, lapsevanemate ja õppesisuga (õppimine jm protsessid);
- **õpetajad**: omavahelistes suhetes, suhetes õpilaste, lapsevanemate ja õppesisuga (õpetamine, õppimine jm protsessid);
- **lapsevanemad**: suhetes laste ja õpetajatega ning õppesisuga (õpetamine, õppimine jm protsessid). (Pedaste, 2018)

Õppimise viisid

Margus Pedaste (2018) kirjeldab õpikäsitusi läbi viie erinevat õppimist iseloomustava metafoori, mis on sõnastatud Robert-Jan Simonsi ja Manon Ruijtersi artiklis “Varieties of work related learning”:

- omandamine (acquisition),
- osalemine (participation),
- avastamine (discovery),
- tajumine (apperception),
- harjutamine (exercising).

Rohkem infot leiad <https://sisu.ut.ee/opikasisut/erinevad-%C3%B5ppimisviisid>

Koostöine õppimine

-
- Koostöine õpe seisneb **koos tegutsemises ühise eesmärgi nimel**. Seejuures on oluline nii iga osaleja enda kui teiste grupiliikmete õppimise maksimeerimine.
 - Koostöises õppes **õpitakse üksteiselt samavõrra kui õpetajalt** või juhendajalt, et jõuda ühiselt konstrueeritud uue tähenduseni.
 - Sellise õppimise puhul **taotletakse konsensust** võistluslikkuse ning end paremaks pidamise asemel.

Koostöist õppimist toetavad:

- positiivne vastastikune sõltuvus,
- individuaalne vastutus,
- näost-näku suhtlus,
- sotsiaalsed oskused ning grupitöö ja
- toimimise analüüsimine - refleksioon oma edasimineku ning suhete teemadel (Tamm, 2018).

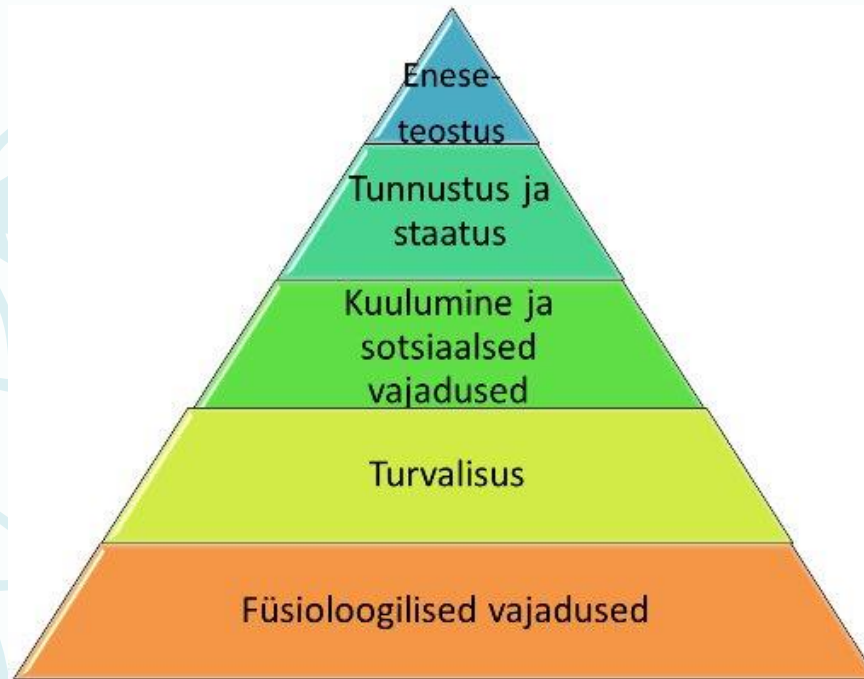
LAPSE ARENG

Arenguteooriad

Õppimisteooriad

- Abraham Maslow – Baasvajadused ja õppimine
- Erik Erikson – Emotsioonid ja õppimine
- Urie Bronfenbrenner – Ökoloogiliste süsteemide teooria
- Jean Piaget – Loogiline mõtlemine ja argumentatsioon
- Lev Vygotsky – Sotsiaalne interaktsioon ja õppimine
- Lawrence Kohlberg – Moraalse arengu teooria
- Albert Bandura – Sotsiaalse õppimise teooria
- Sara Smilansky – Mäng ja õppimine

Maslow – baasvajadused ja õppimine

- **1. Füsioloogilised vajadused:** söömine, joomine, eluase, seksuaalne rahulolu ja teised füsioloogilised vajadused
- 2. Turvalisuse vajadused:** füüsiline ja emotsionaalne kaitstus, samuti kindlustunne nende kestvuse suhtes
- 3. Sotsiaalsed vajadused:** kiindumus, kuulumine kollektiivi, ühtekuuluvustunne ja sõprus
- 4. Lugupidamise vajadused:** sisemised lugupidamise faktorid nagu enesest lugupidamine, sõltumatus ja saavutamine ning välised lugupidamise faktorid nagu staatus, tunnustamine ja tähelepanu
- 5. Eneseteostuse vajadused:** areng, oma potentsiaali saavutamine, eneseteostus; inimene püüab jõuda sinna, kuhu ta on võimeline jõudma.

Eriksoni psühhosotsiaalse arenguteooria

Inimese areng läbib aja jooksul kaheksa faasi:

1. Usaldus või usaldamatus (0–1 a)
2. Autonoomia või häbi (1–3 a)
3. Initsiatiiv või süü (4–6 a)
4. Edukus või alaväärsus (7–11 a)
5. Identiteet või rolliähmasus (u 12–18 a)
6. Intiimsus või isolatsioon (noorus, 18–...)
7. Loovus või stagnatsioon (täiskasvanuiga)
8. Integraalsus (terviklikkus) või meeleheide (hiline täiskasvanuiga)

8 psühhosotsiaalse arengu etappi ja põhiküsimust

etapp	vanus	konflikt	sündmused	küsimus
imikuiga	0-18 kuud	usaldus vs usaldamatus	toitmine/mugavus	kas mu maailma on turvaline?
varane lapseiga	2-3 aastat	autonoomia vs häbi ja kahtlemine	potitreening / riietumine	kas ma saan ise hakkama või jään teistest sõltuma?
eelkooliiga	3-5 aastat	initsiatiiv vs süütunne	avastamine/ mängimine	kas ma olen hea või halb?
kooliiga	6-11 aastat	töövõime vs allaheitlikkus	kool / tegevused	kuidas ma saaks hea olla?
üleminekuiga	12-18 aastat	identiteet vs rolli ebamäärasus	sotsiaalsed suhted/ identiteet	kes ma olen ja kuhu ma lähen?
täiskasvanuiga	19-40 aastat	intiimsus vs isolatsioon	intiimsuhted	kas ma olen tahetud ja armastatud?
keskiga	40-65 aastat	soo jätkamine vs stagnatsioon	töö ja lapsevanemlus	kas ma pakun tõelist väärtust?
küps iga	65 kuni surm	ego identiteet vs meeleheide	elatud elu peegeldamine	kas mu elul oli sisu?

Eriksoni psühhosotsiaalse arenguteooria

<http://www.youtube.com/watch?v=wFpoPeLTFU8>

koostanud Lehte Tuuling

Bronfenbrenner'i ökoloogiliste süsteemide teooria

- **Mikrosüsteem** viitab gruppidele ning kontekstidele, mil on kõige tugevam vahetu mõju lapse arengule (kodu, kool, sõbruskond).
- **Mesosüsteem** kujutab endast erinevate mikrosüsteemide ehk kasvukontekstide vastasmõju. Olgu siinkohal näiteks vastuolud (või vastastikune toetamine) kodu ja kooli kui mikrosüsteemide (arengukontekstide) vahel.
- **Eksosüsteem** hõlmab selliseid kontekste, milles indiviid ei tegutse vahetult, kuid mis indiviidi siiski vahetult mõjutavad või on indiviidi poolt mõjutatud. Näiteks lapse suhted ema/isaga võivad olla mõjutatud vanemate tööst. Kui tööl on olnud hea päev võib vanem olla koju jõudes heatujulisem ning mänuvalt.
- **Makrosüsteem** tähistab kultuuri või subkultuuri, milles indiviid elab. Siia alla kuuluvad ka seadused, määrused, eeskirjad, õppekavad jms. Laps, tema kool, vanemad, vanemate töökoht on kõik osa suuremast kultuurilisest kontekstist, mis aja jooksul muutub.
- **Kronosüsteem** kujutab endast erinevate keskkonnamõjude (sh ühiskondlike ning ajalooliste tingimuste) muutusi indiviidi elu vältel. Siia kuulub näiteks vanemate lahutamine, mis toob lapsele kaasa hulga erinevaid mõjusid, ühiskonna tasandil näiteks naiste võimaluste laienemine, mis puudutab tööalast karjääri.

J. Piaget' – kognitiivse arengu teooria

– <https://www.youtube.com/watch?v=gnArvcWaH6I>

MORAALSE ARENGU KÄSITLUSI

L. Kohlberg peab inimsuhete põhiregulaatoriks moraalseid norme ning iseloomustab lapse sotsiaalset arengut lapse arvamuste arenguga moraalist, eristades järgmisi arenguastmeid:

1. Eelkonventsionaalne tase on 0 - 7 aasta vanuses.
2. Konventsionaalne tase esineb vanuses 7-12 aastat.
3. Postkonventsionaalne arengutase algab pärast 13. eluaastat

Kohlbergi moraalse arengu teooria

<http://www.youtube.com/watch?v=8owdoeYltzM&list=PL47E6711094E515A6>

koostanud Lehte Tuuling

SOTSIAALSE ARENGU KÄSITLUSI

A. Bandura sotsiaalse õppimise teooria järgi kulgeb käitumise õppimine nii väliste kui ka sisemiste tegurite vastastikuses toimes. Välisteks teguriteks on lapsele tema kasvukeskkond inimestevaheliste suhete kui eeskuju näol. Teiste inimeste käitumise nägemine on kaudne kinnitus, et ka tema võiks samamoodi käituda. Kasvukeskkonnast saab laps oma käitumisele väliseid kinnitusi kiituse või laituse näol.

Bandura sotsiaalse õppimise teooria

A. Bandura kohaselt on võimalik eristada nelja etappi:

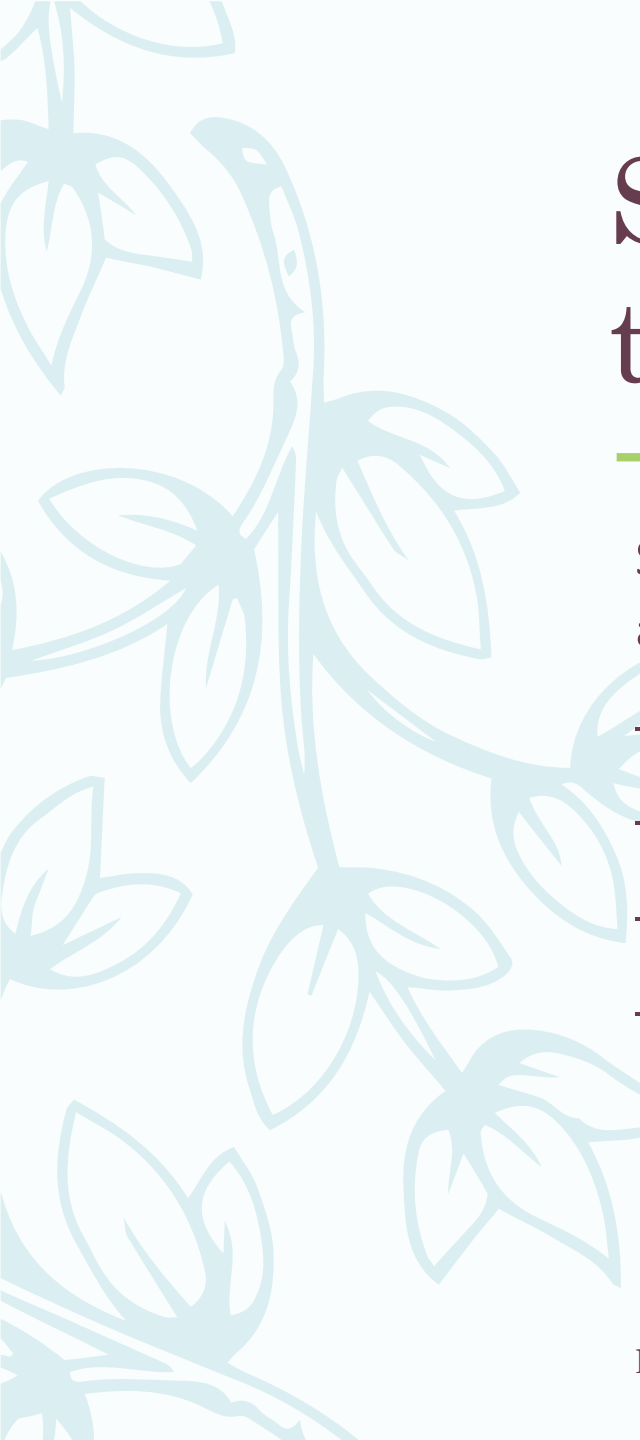
1. *Märkamine.* Käitumismudeli omandamine eeldab mudeli ja selle oluliste aspektide märkamist.
2. *Meeldejätmine.* Hilisemaks jäljendamiseks on vajalik, et nähtud käitumised jäävad meelde. Meelde jäävad kergemini need käitumisviisid, mis on õppija jaoks köitvad. Raskemini meelde jääva käitumismudeli korral luuakse sellest esmalt üldine ettekujutus, jälgitakse millistest osadest see koosneb ja seejärel proovitakse need üksikosad meelde jätta.
3. *Reprodutseerimine.* Õppija taastab käitumismudeli, seda praktiseerides. Keerulisemate käitumismudelite omandamine toimub järk-järgult.
4. *Motivatsioon.* Mudeli jälgimise teel omandatud käitumine realiseerub siis kui on oodata mingisugust kinnitust ehk sarrustust. Käitumisviisi, millele järgneb karistus, ei soovita tavaliselt jäljendada.

Bandura sotsiaalse arengu teooria

<https://www.youtube.com/watch?v=qLp2Aqvk3XU>

koostanud Lehte Tuuling

Sara Smilansky – mäng arengu teooria

Smilansky järgi on mängu arengus neli etappi (tema töö põhineb Piaget' arenguteooriale):

- Funktsionaalne mäng
- Konstruktiivne mäng
- Sümboliline ja rollimäng
- Reeglitega mängud

LAPSE ARENG

Õpikäsitus

Õpikäsitus

Õpikäsituse aluseks on sotsio-konstruktivistlik õpiteooria, mis põhineb Jean Piaqet', John Dewey ja Lev Võgotski teooriatel ning uusimatel teadusuuringutel.

- Jean Piaget võttis kasutusele mudeli, mille kohaselt inimese intellekti kujunemine põhineb tema enda sisemisest aktiivsusest tingitud toimingutest pärinevate tegevus- ja mõtteskeemide talletumisel mälus.
- John Dewey rõhutas õppe sotsiaalseid ja psühholoogilisi aspekte. Ta oli veendunud, et õpimotivatsioon rajaneb isiklikul kogemusel ning õpetaja peaks olema rühmatöö juht ja õppe suunaja.

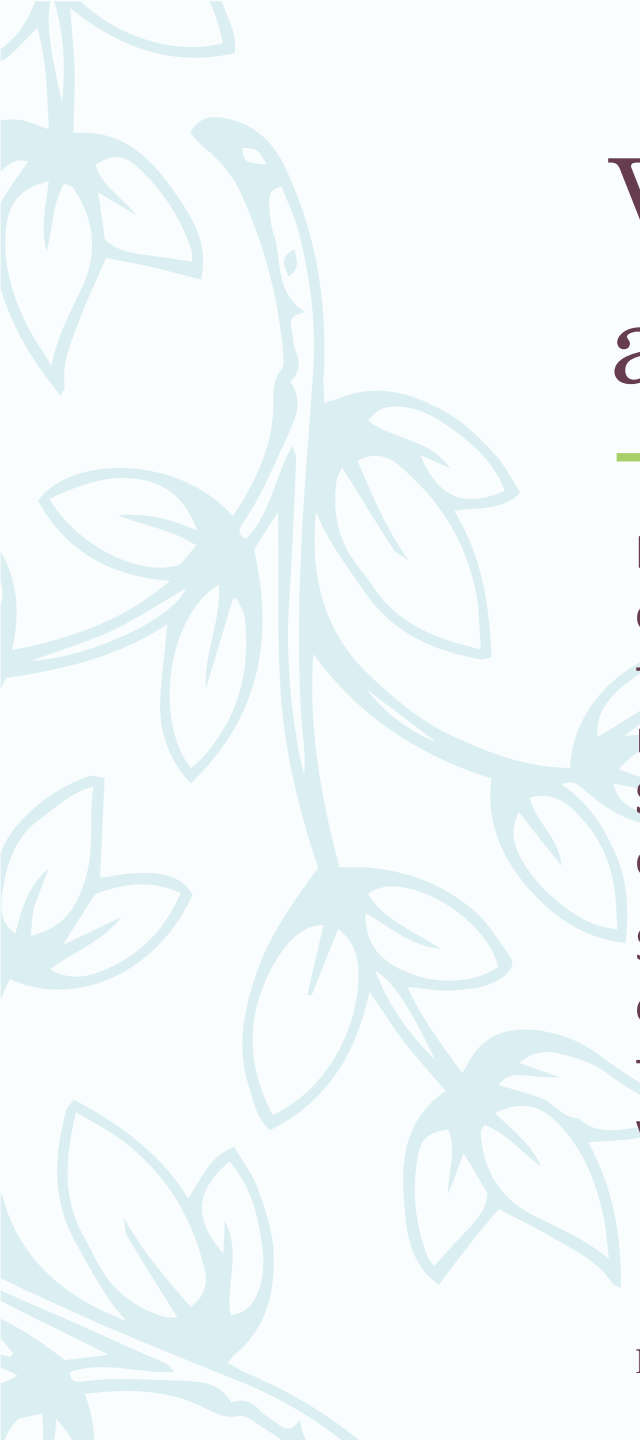
Võgotski sotsiaal-kultuuriline arenguteooria

Võgotski arvas, et käitumise mõistmiseks on vaja seda vaadelda arengus. Ta pidas oluliseks arengu suunajateks kultuuri ja ühiskonda (sh kodu ja lasteasutus), rõhutas seost keele omandamise ja mõtlemise arengu vahel.

Võgotski sotsio-konstruktivistlik arenguteooria

Lähema arengu tsoon (The **zone of proximal development**; *зона ближайшего развития*), sagedasti kasutatav lühend **ZPD**, see on erinevus selle vahel mida õppija suudab teha iseseisvalt ja mida ta suudab teha välise abi ja toetusega. See on vene psühholoogi ja sotsiaalkonstruktivisti Lev Võgotsky (1896 – 1934) poolt välja töötatud konseptsioon.

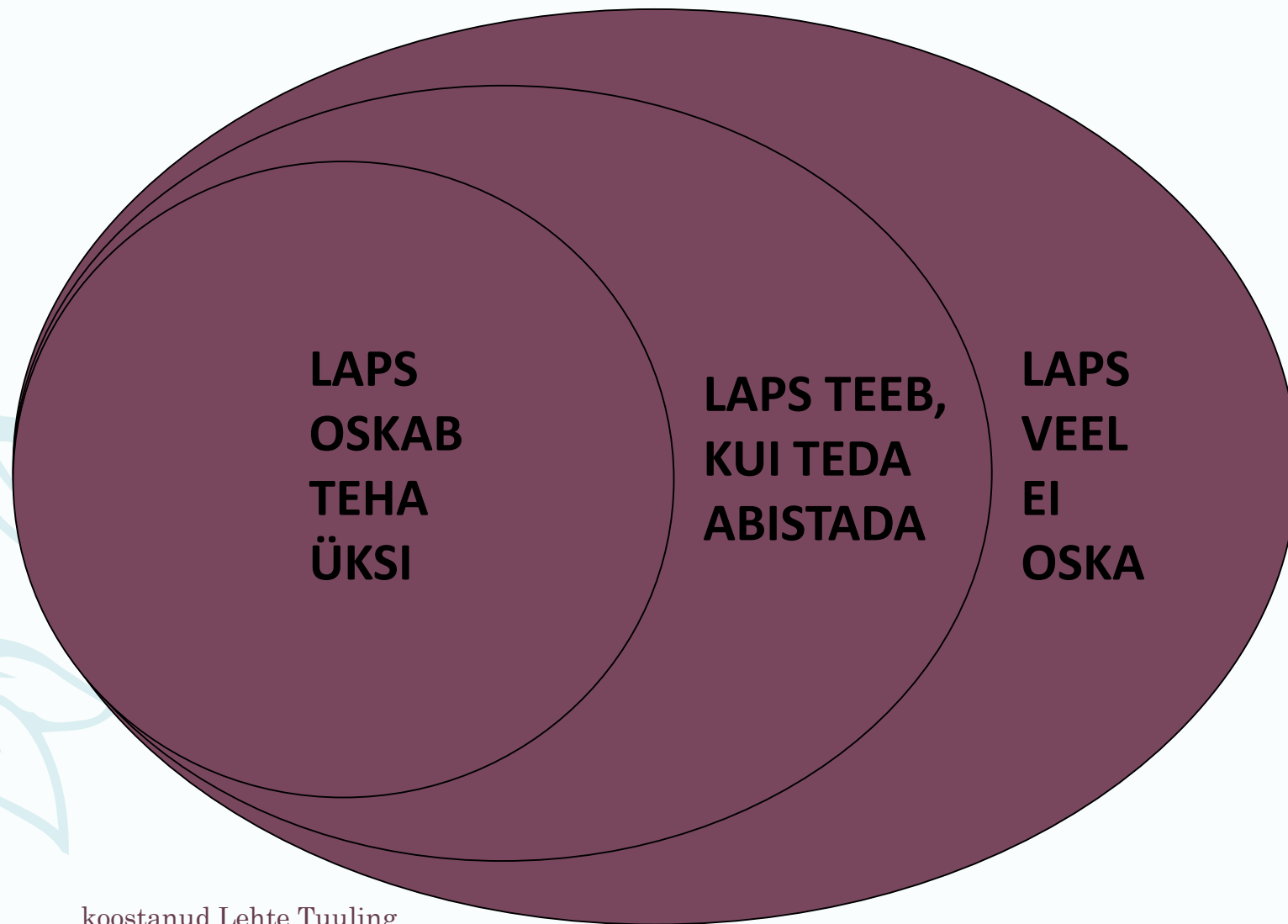
Võgotski sotsio-konstruktivistlik arenguteooria

Konstruktivistliku õpiteooria järgi **õppija loob** õppides **aktiivselt uut teadmist, mitte ei ole info passiivne vastuvõtja**. Uut informatsiooni tõlgendatakse vastavalt oma senistele teadmistele ja maailmapildile.

Sotsiaalkonstruktivism rõhutab **sotsiaalse konteksti ja teiste inimeste kaasmõju õppimise protsessis**.

Sotsiaal-konstruktivistlikus õpikeskkonnas on **õpetaja roll** esmalt **välja selgitada õppija olemasolevad teadmised ning uus teadmine nendega seostada**. Õppimine saab niisiis toimuda vaid õppija lähima arengu tsoonis, s.o lähtuvalt arengutasemest, kus õppija on võimeline probleeme iseseisvalt lahendama.

Lähema arengu tsoon

LAPSE ARENG

Arengutingimuste

loomine

Lapse arengu toetamine koolieelses eas

Arengutingimuste loomine

Arengu
nähtavaks
tegemine ja
analüüsimine

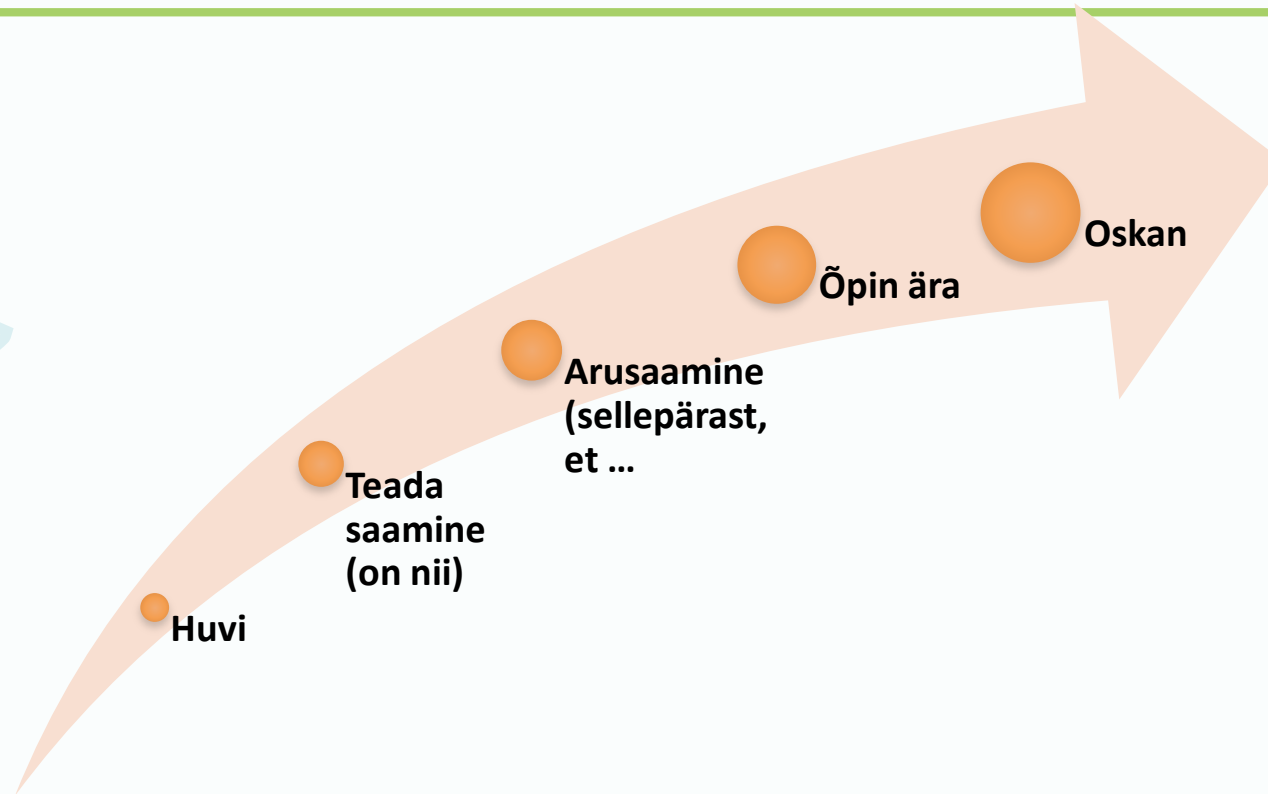
Laps

Keskkond

Õpetaja

Pedagoogiline
dokumenteerimine

Tarkuste omandamise teekond

Õppimise kavandamine

3.aasta

- Valdkondlike/aine teadmiste ja oskuste arengu eesmärgid
- Üldoskuste arengu eesmärgid

2.aasta

- Valdkondlike/aine teadmiste ja oskuste arengu eesmärgid
- Üldoskuste arengu eesmärgid

1. aasta

- Valdkondlike/aine teadmiste ja oskuste arengu eesmärgid
- Üldoskuste arengu eesmärgid

Õppimise alusoskused lasteaias

Vaatlemisoskus

Kõigi 5 meele
väljaarendamine ja
kasutamine
ümbritseva maailma
tundma õppimisel

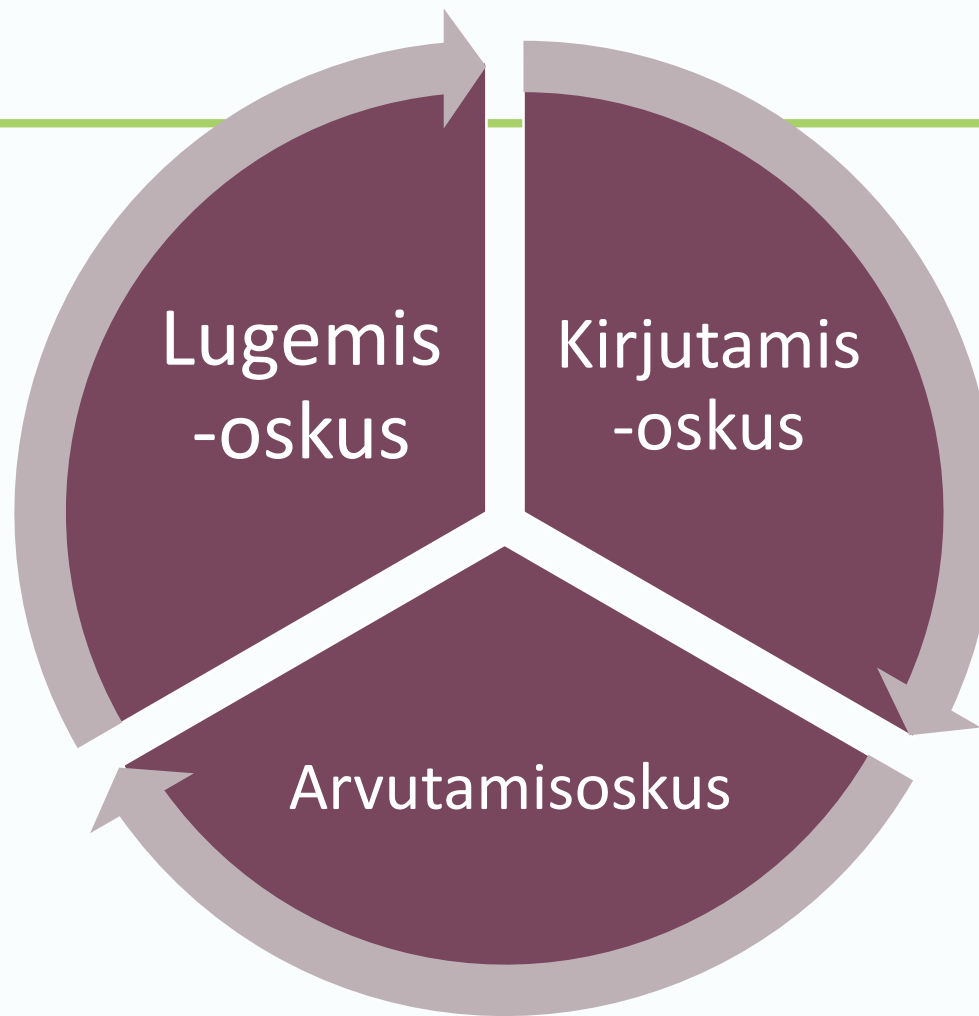
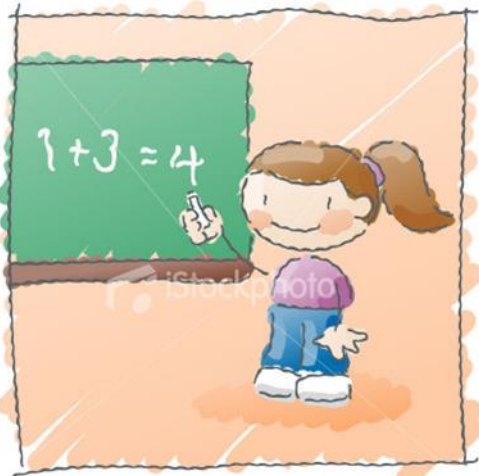
Võrdlemisoskus

Järjestamine,
klassifitseerimine
(suurem, väiksem),
hulkade
moodustamine, jne

Mudellemisoskus

Mäng, laul, tants,
jutustamine,
joonistamine,
meisterdamine jne. –
kui teadmiste
kasutamine,
teadmiste ja muljete
rakendamine
erinevates
tegevustes.

Esmased õpioskused

Sensitiivsed arenguperioodid (Maria Montessori järgi)

- 0 – 3 a. – aistingute areng, meelelised kogemused
- 0 – 5 a. – keeletundlikkuse periood
- 0 – 6 a. – iseseisvusvajaduse periood
- 0 – 2,5 a. – liikumistundlikkuse periood
- 1,5 – 3 a. – keeleline areng
- 1,5 – 4 a. – koordinatsiooni ja lihaste areng

Sensitiivsed arenguperioodid (Maria Montessori järgi)

- 2 – 4 a. – liigutuste täpsustumine
- 2 – 4 a. – korratundlikkuse haripunkt
- 3 – 6 a. – eriti vastuvõtlik täiskasvanute mõjule
- 3 – 6 a. – aeg kujutlusvõime arendamiseks
- 3,5 – 4,5 a. – kirjutamistundlikkuse periood
- 4,5 – 5,5 a. – lugemis- ja matemaatika tundlikkusperiood

Tähelepanu ja keskendumisvõime:

- 3. eluaasta lõpuks keskendub laps tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- 4.eluaasta lõpuks laps osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- 5.eluaasta lõpuks laps keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit;

Tähelepanu ja keskendumisvõime:

- 6. eluaasta lõpuks suudab laps keskenduda tegevusele vähemalt 20–30 minutiks;
- 7. eluaasta lõpuks laps keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile ning on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks.

Tunnetus- ja õpioskused

Teise eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

- 1) hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi. Keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu;
- 2) loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- 3) räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub;
- 4) tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest.

Tunnetus- ja õpioskused

Kolmanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

1. tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
2. mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
3. leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt;
4. omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.

Tunnetus- ja õpioskused

Neljanda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

1. oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä, kuid autoriteeti de toel;
2. **hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;**
3. osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ning loovtegevustes;
4. liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;
5. **omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.**

Tunnetus- ja õpioskused

Viienda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

1. tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega;
2. tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
3. konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
4. räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib;
5. oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
6. **omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;**
7. **kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).**

Tunnetus- ja õpioskused

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

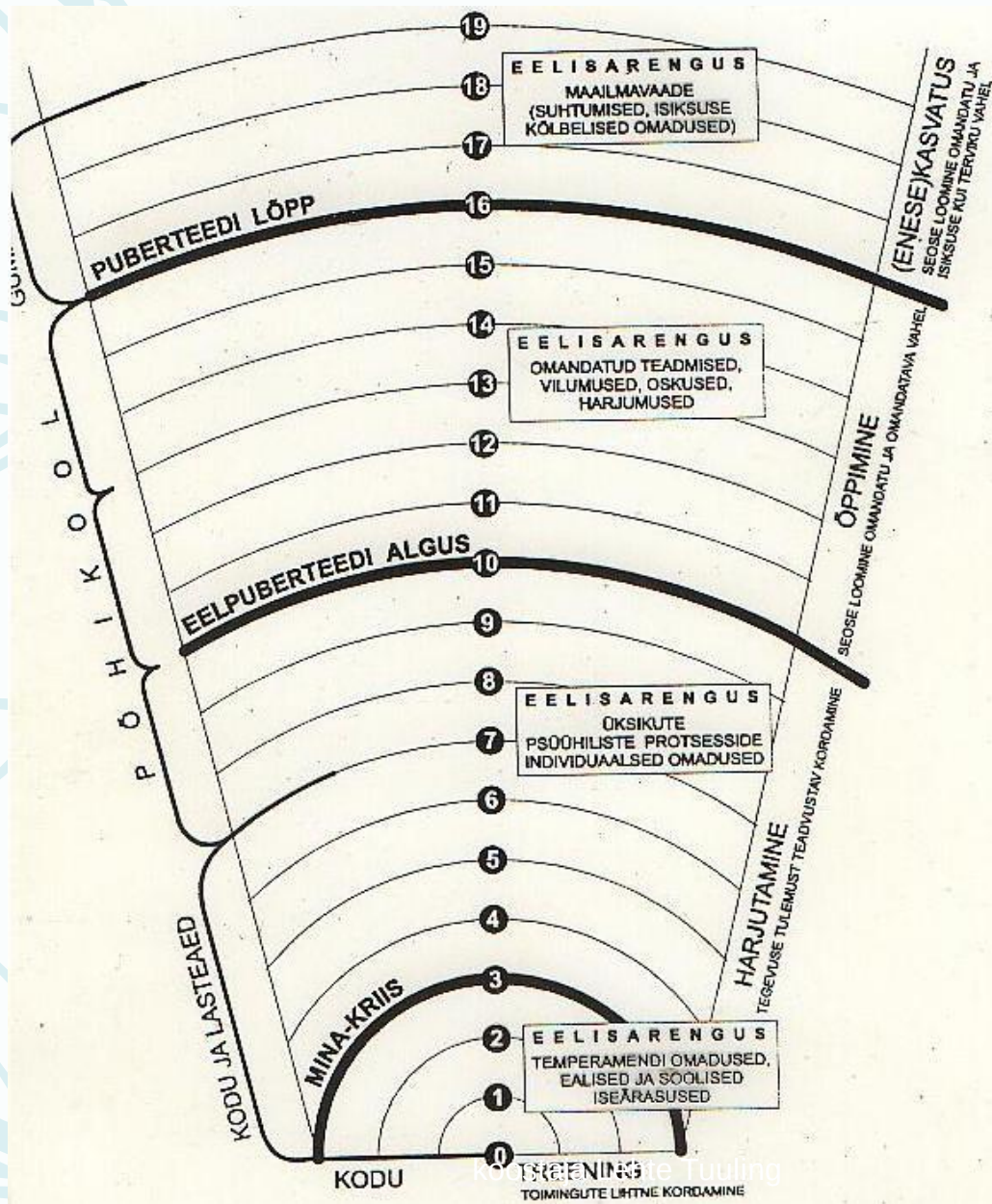
1. kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
2. järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada;
3. **saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest;**
4. kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras;
5. kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Tunnetus- ja õpioskused

Kuuenda eluaasta lõpuks on laps omandanud järgmised tunnetus- ja õpioskused:

1. organiseerib ja plaanib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
2. seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad;
3. katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
4. liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
5. loob uusi seoseid eeskju, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu;
6. orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades nii uudes kui ka sarnases olukorras, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga;
7. oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.

LAPSE ARENG

0 – 3 a. (uurimine – treening, toimingute lihtne kordamine)

3 – 10 a. (mäng – harjutamine, tegevuse tulemust teadvustav kordamine)

10 – 16 a. (õppimine – seose loomine omandatu ja omandatava vahel)

16 -(enese kasvatatus – seose loomine omandatu ja isiksuse kui terviku vahel)

Varem ei ole alati parem

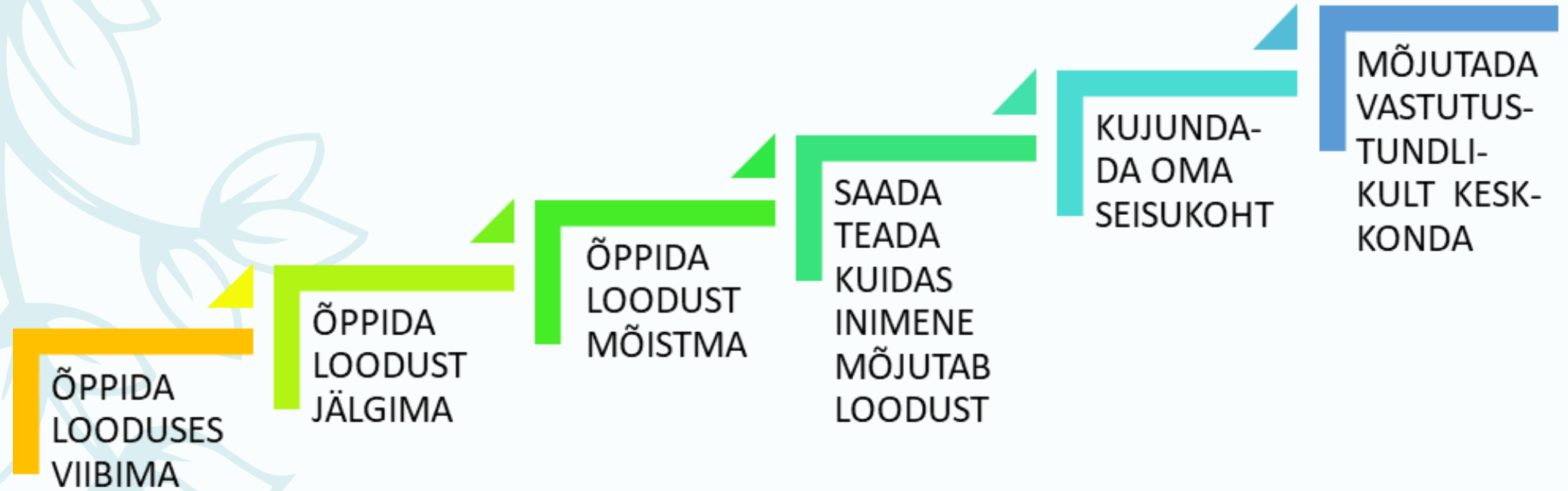
Sellel fotol on kõrvuti tüüpiline eelkooliealise lapse käsi (vasakul) ja tüüpiline 7-aastase lapse käsi (paremal). Kuna lasteaiaaialise lapse käsi ei ole veel välja arenenud, pole ta valmis veel kirjutama.

Selleks, et õigesti toetada käe väljakujunemist, tuleb pakkuda talle sobilikke tegevusi.

Mängutainas, värvimine, lõikamine, liimimine, õues mängimine, mullas kaevamine, sensoorne mäng, riietumismäng, teaduslikud katsed, pärlite loomine, pusled, pallide viskamine jne .

Kõik need tegevused aitavad lapse kätel areneda. Kui laps on füüsiliselt valmis kirjutama, siis ta seda ka teeb!

Keskkonnateadlikkuse kujunemise etapid

Joonis 3. Keskkonnateadlikkuse kujunemise etapid (Tuuling, 2009).

Keskkonnateadlikkuse kujunemise etapid

- Keskkonnateadlikkuse omandamise protsessi võib kujutada trepina, mille alumiseks astmeks on oskus viibida looduses sellele kahju tekitamata ja kõrgemaiks astmeks võime reguleerida oma igapäevast elutegevust nii, et selle mõju elukeskkonnale oleks võimalikult positiivne.
- Keskkonnateadlikkuse kujundamine saab alguse 3.–4. eluaastal, kui laps saab esimesed kogemused looduse iseseisval avastamisel ja tegutsemisel. Lapse teadlik suunamine ja väärtushinnangute kujundamine ning neile toetuvate reeglite kokkuleppimine ja looduses täitmine loob tugeva aluse edasiliikumiseks „trepil“ järgmistele astmetele.
- Keskkonnateadlikkus kujunemise järgmisi etappe ei saa seostada mingi kindla vanusega. See, kuidas inimene loodust mõistab ja tajub, on väga individuaalne.
- Olenemata sellest, millisel astmel parasjagu ollakse, on õuesõpe väga oluline. Lastel ja noortel peab olema võimalus tunnetada ja läbi elada seda inspiratsiooni, mida aktiivne looduses viibimine neile annab.

KESKKOND JA SEADUSANDLUS

Riiklik õppekava

KELA RÕK

§ 5. Õpikäsitus

- **Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.**
- **Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.**
- **Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest.**

PK RÕK

§ 5. Õppimise käsitus

Õpet kavandades ja ellu viies:

- **võimaldatakse** õpilastele **mitmekesiseid kogemusi** erinevatest kultuurivaldkondadest;
- **kasutatakse teadmisi ja oskusi realses olukorras;** tehakse uurimistööd ning seostatakse erinevates valdkondades õpitavat igapäevase eluga;
- **kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemetoodikat,** -viise ja -vahendeid (sealhulgas suulisi ja kirjalikke tekste, audio- ja visuaalseid õppevahendeid, **aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);**

Riiklik õppekava

KELA RÕK

§ 7. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

- Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – **lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.**
- Õppe- ja kasvatustegevus seotakse **eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega.**
- **Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.**

PK RÕK

§ 5. Õppimise käsitlus

- Õppe lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade **õppeainete ühisosa järgimisel**, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil.
- Lõimingu saavutamiseks korraldab põhikool õpet ja **kujundab õppekeskkonda ning õpetajate koostööd viisil, mis võimaldab aineülest käsitlust:** täpsustades pädevusi, seades õppe-eesmärke ning määrates erinevate õppeainete ühiseid probleeme ja mõistestikku.

Riiklik õppekava

KELA RÕK

- Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas.
- **Tegevuskoha valikul** arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärke**, eri valdkondade sisude ja tegevuste **lõimimist**, tegevusteks **vajalikke vahendeid** ning pedagoogide ja personali kaasamist.

PÕ RÕK

§ 6. Õppekeskkond

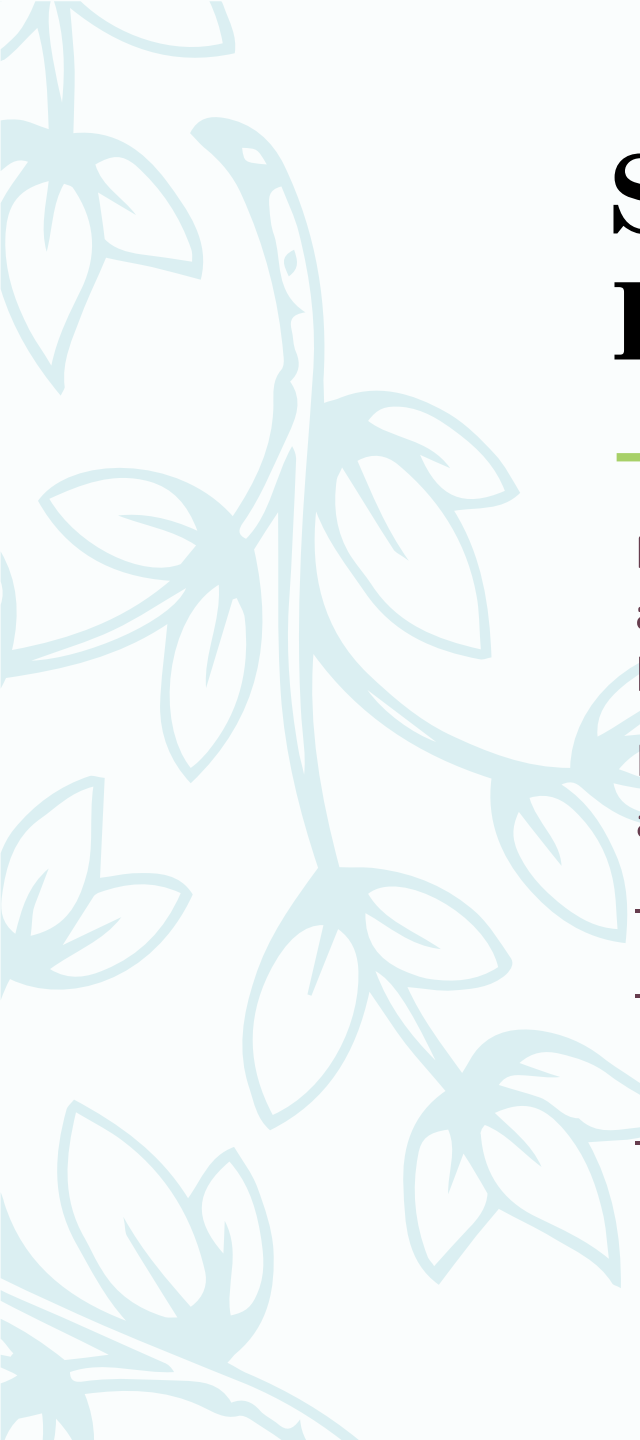
- Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.
- Õppetöö korraldamise alus võib esimeses kooliastmes olla **üldõpetuslik tööviis**. Sõltuvalt õpilaste ettevalmistusest võib kasutada ka aineõpetuslikku tööviisi või üld- ja aineõppe kombineeritud varianti.

Säästev areng 2030

Haridus-valdkonna arengukava

- **Tagada 2030. aastaks**, et kõik õppurid omandavad **teadmised ja oskused**, mis on vajalikud **säästva arengu toetamiseks**, pakkudes muu hulgas **teadmisi säästvast arengust ja säästvast eluviisist**, inimõigustest, soolisest võrdõiguslikkusest, rahu ja vägivallatu kultuuri edendamisest, maailmakodanikuks olemisest ja kultuurilise mitmekesisuse hindamisest ning **kultuuri osast säästva arengu saavutamisel**.
- **Arengukavas** on läbiva põhimõttena **ühiskonna ja looduskeskkonna säästev areng**. Arendatakse Eesti inimeste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad **Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut**. (HTM, 2021)

Säästev areng 2030

Haridus-valdkonna arengukava

Mõju elu- ja looduskeskkonnale - et toetada **elu- ja looduskeskkonna säästvat arengut** ning **inimeste keskkonnateadlikkust**, käsitatakse seda teemat haridusvaldkonna arengukava **ühe läbiva põhimõttena**.

Peamised elu- ja looduskeskkonna säilitamist toetavad tegevused haridusvaldkonna arengukavas on järgmised:

- taristu vastavus ruumikvaliteedi põhimõtetele;
- säästva arengu põhimõtteid järgivad õppekavad, sh inimeste väärtushinnangute ja käitumise kujundamine keskkonnahoidlikumaks;
- **õppemeetodite mitmekesistamine, sh õuesõpe, keskkonnahariduse projektid ja keskkonnateadlikkuse arendamine läbiva teemana.** (HTM, 2021).

Laste tervis

Eesti Tervise Arengu Instituudi (TAI) osalusel läbi viidud Objectively measured physical activity in European children: the IDEFICS uuringust selgub, et enamus Euroopa, sh Eesti lastest ei ole kehaliselt piisavalt aktiivsed. Rahvusvaheliste soovituste järgi on lastele vaja vähemalt 60 minutit mõõdukat kuni tugevat kehalist aktiivsust päevas. **Eestis oli tervise säilitamiseks optimaalsel määral aktiivsed vaid 13% 2-10-aastastest tüdrukutest ning 27% poistest.** (Konstabel et al 2014.)

Positiivsena saab välja tuua, et 2018. aastal läbiviidud uuringu tulemustel kehaline aktiivsus tüdrukute hulgas on veidi tõusnud, võrreldes 2014. aastaga 2% võrra, samal ajal kui poiste hulgas on see aga kahjuks 4% võrra langenud (TAI 2018)

Laste tervis

Euroopa nooremate kooliõpilaste seas läbiviidavas laste rasvumise seires (WHO European Childhood Obesity Surveillance Initiative, COSI) osales Eesti 2019. aastal teist korda.

Eesti õpilaste kasvu-uuring 2018/19. õa COSI – WHO Childhood Obesity Surveillance Initiative Uuringus osales 12 129 õpilast 191 kooli 1. ja 4. klassidest.

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) kasvunormide järgi olid Eestis kõigist uuritavatest 2 protsenti alakaalulised, 68 protsenti normaalkaalulised, **18 protsenti ülekaalulised** ja **11 protsenti rasvunud**. (TAI, 2020)

Laste tervis

- Esimeses klassis on iga neljas õpilane ülemäärase kehakaaluga. Üks õpilane kümnest on rasvunud.
- Neljandas klassis on ülemäärase kehakaaluga juba iga kolmas õpilane. Üks õpilane üheksast on rasvunud.
- Neljandas klassis on rasvunud poisse kaks korda rohkem kui tüdrukuid.
- Ülemäärase kehakaaluga õpilased veedavad ekraanide ees rohkem aega kui normaalkaalus õpilased. (TAI, 2020)

Miks on globaalsel tasandil
oluline kasutada avatud
õpikeskkonda?

Säästev areng saab alguse iga ühest meist:

Säästev areng

Säästev areng tähendab rahuldava elukvaliteedi tagamist praegu ja tulevikus. Säästva arengu saavutamiseks peame **muutma oma mitte-säästvaid tarbimisharjumusi**:

- Selle asemel, et ehitada maju, mis toodavad jäätmeid, saastavad õhku, tarbivad energiat, **peaks looma ehitisi, mis puhastavad õhku ja vett ning toodavad energiat ise**. Nii saaksime elada jätkuvalt mugavat elu, kuid probleemide tekitamise asemel hoopis lahendaksime neid.
- Säästvasse arengusse saame panustada kõik oma säästva eluviisiga, mis **tähendab energia säästmist, prügi vähendamist, igapäevaste esemete korduvkasutamist ja ümbertöötlemist ning keskkonnateadlikku šoppamist**. Jälgides keskkonnateadlikult oma igapäevaseid tegevusi, võime korda saata väga palju.

Ökoloogiline mõtteviis

Ökoloogiline mõtlemine on omamoodi elufilosoofia, kus kõik valikud ja tegevused on tehtud silmas pidades eelkõige ümbritseva keskkonna ja kõikide teiste elusolendite huve. See ei ole lihtsalt säästlik ja keskkonnateadlik olemine, vaid kõikehõlmav suhtumine ellu.

Ökoloogiline

- organismide ja nende elukeskkonna vahelisi suhteid puudutav;
- keskkonna säilimist toetav, keskkonnahoidlik.

Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) Ökoloogiline.

<http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=%C3%B6koloogiline&F=M>

Earth Overshoot Day tähistab kuupäeva, mil inimkonna nõudlus ökoloogiliste ressursside ja teenuste järele antud aastal ületab seda, mida Maa suudab sel aastal regenereerida.

<https://www.overshootday.org/>

December 29, 1970

December 20, 1971

December 10, 1972

.....
August 4, 2014

August 5, 2015

August 5, 2016

August 1, 2017

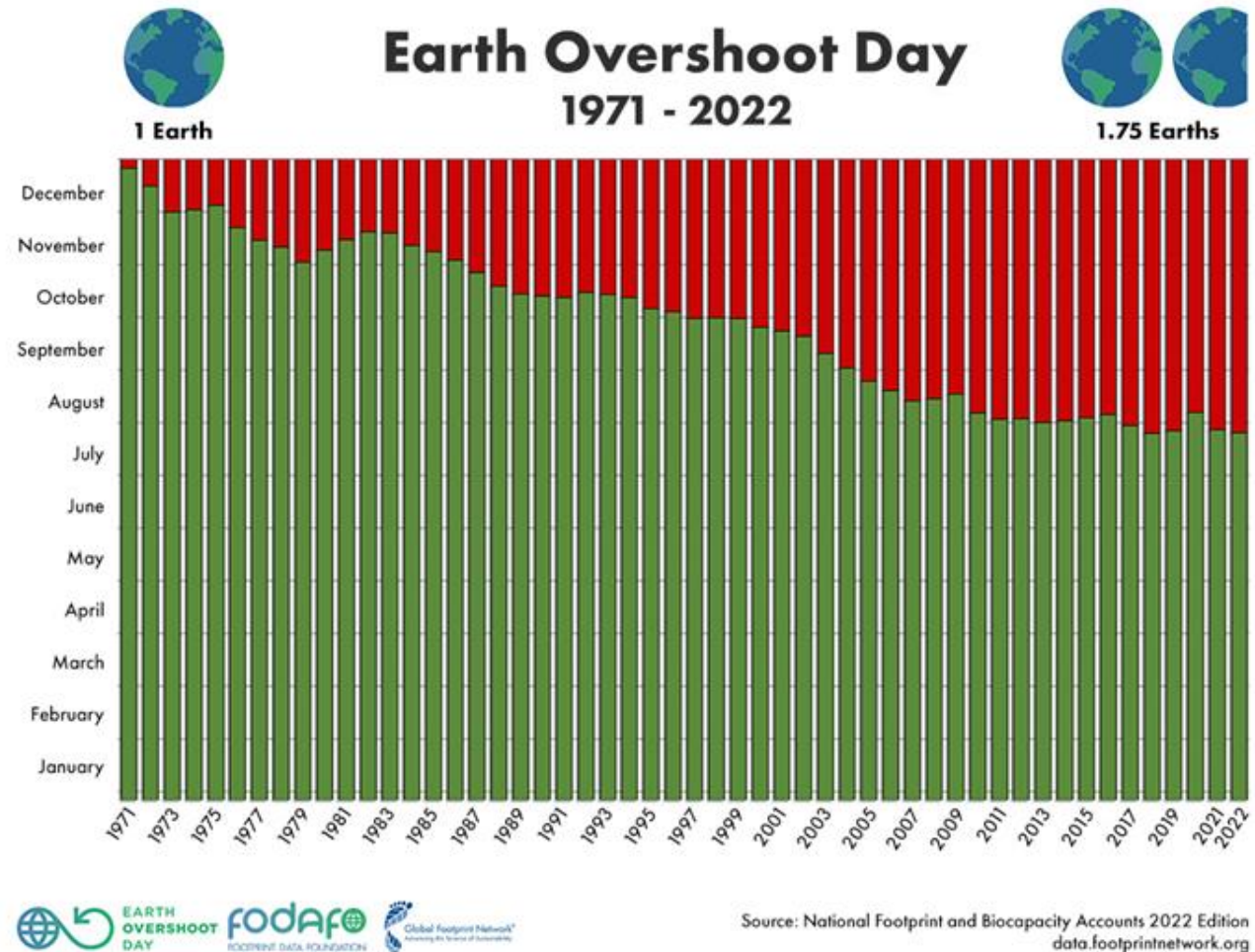
July 29, 2018

July 29, 2019

August 22, 2020

July 30, 2021

July 28, 2022

08.11.2022

Vaata lisaks

<https://www.overshootday.org/newsroom/country-overshoot-days/>

Country	Overshoot Day
Estonia	March 23, 2021
Denmark	March 26, 2021
Aruba	March 29, 2021
Belgium	March 30, 2021

Estonia	3/14/2022
Finland	3/31/2022
Latvia	4/1/2022
Sweden	4/3/2022

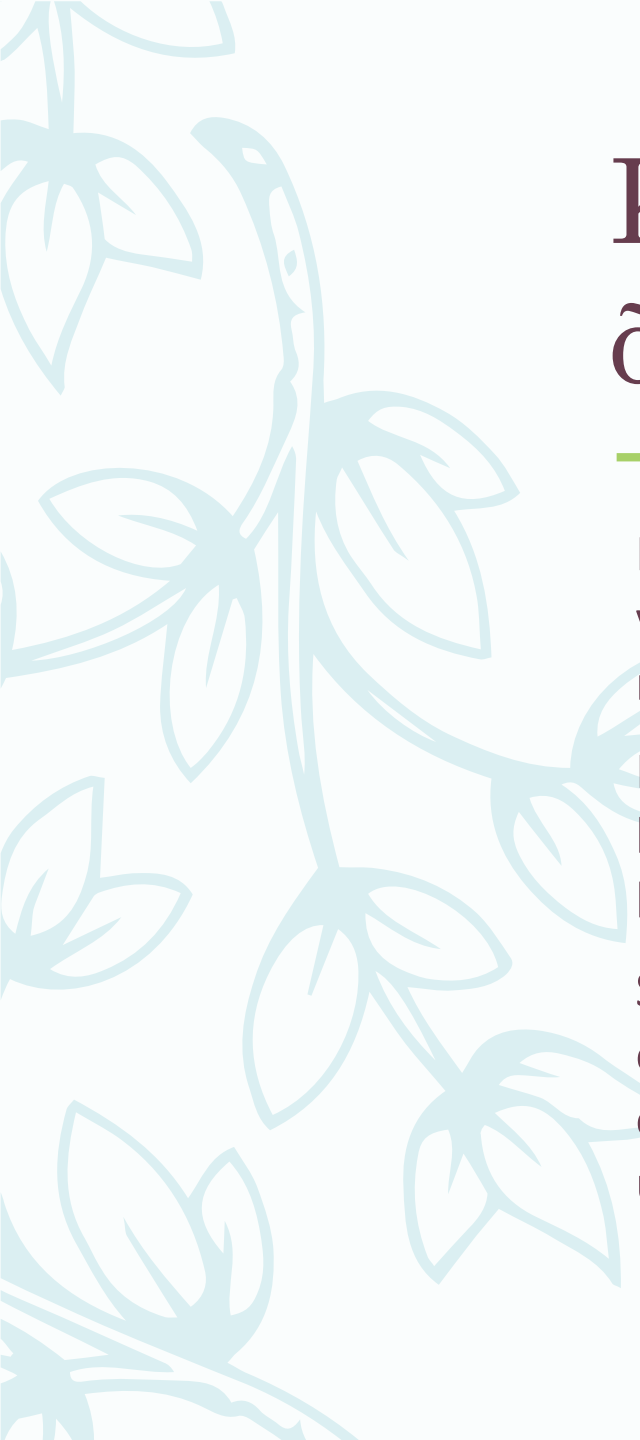
Kogukondlik õppimine

Asukoha-põhine pedagoogika (place based pedagogy)

Õuesõppe tähenduse laiemaks mõistmiseks on kaasajal hakatud kasutama uut mõistet *kohapõhine pedagoogika (Place Based Pedagogy , A Pedagogy of Place jne)*.

Kohapõhine pedagoogika (haridus) on selline lähenemine õppekavade arendamisele ja õpetamisele, mis juhib õpilaste tähelepanu **kohalikule kultuuridele, nähtustele ja probleemidele**.

Seda nimetatakse ka **kogukonnapõhiseks hariduseks** või kohtteadmistele põhinevaks õppimiseks. Lisaks õpilaste akadeemilisele ettevalmistamisele seovad õpetajaid õppeprotsessi, kes seda lähenemisviisi kasutavad, tihedalt keskkonnateadlikkuse ja kogukonna arendamisega, mis on kaks jätkusuutliku hariduse keskset probleemi.

Kohapõhine õpetamine ja õppimine

Kohapõhist õpetamist ja õppimist kavandatakse kohas, mis võib olla kas siseruumis või looduslik paik, mis omab tähendust kohalike inimeste kogemuste põhjal või on nendega seotud.

Kohapõhine õppekava ja õpetamine on peamiselt mõeldud laste motiveerimiseks humanistliku ja teadusliku lähenemise kaudu panustama kohaliku keskkonna ja kogukondade jätkusuutlikkuse edendamiseks (Gruenewald ja Smith 2008).

Sel eesmärgil integreerivad kohapõhisel põhimõttel õpetavad pedagoogid sageli erinevaid õppekeskkondi, kogukonnapõhiseid või kogemuslikke õpieesmärke ja erinevaid aktiivõppe meetodeid (juhtumipõhine õpe, probleemipõhine õpe, uurivõpe, avastusõpe ja tegevusuuringud).

Asukohapõhine pedagoogika

Asukohapõhise hariduse keskmes on usk, et igas vanuses lapsed on võimelised oluliselt panustama kogukonna elus. Kui neile anda selleks võimalus, suureneb nende soov õppida ja usk oma võimettesse olla muutuste teguriks.

Uuringud on näidanud, et kui asukohapõhist haridust rakendatakse tõhusalt, saavad kasu nii lapsed kui ka kogukonnad ning õpetajad kogevad sageli professionaalset ja isiklikku rahulolu.

Siinkohal kaks näidet.

Loe juurde Oxford Research Encyclopedias – Education – Place Based Education

<http://oxfordre.com/>

Norra

Wenche Ronning ja Bronwen Cohen kirjeldavad kohaspetsiifilist haridust Norras ja Šotimaal 2014. aastal *International Perspectives in the Early Years*.

Norras on kohapõhine haridus lasteaialaste õpikogemuste keskne tunnus. Õpetajad on kohustatud pakkuma lapsele pidevaid võimalusi oma kodukeskkonna looduskeskkonnaga sidumiseks ning eeldatavasti sisaldab see õues mängimist iga lasteaiapäeva jooksul. Samuti tehakse jõupingutusi, et tutvustada lapsi oma piirkonna majanduslike ja kultuuriliste traditsioonidega. lapsed külastavad kohalikke tööstusharusid, põllumajandusettevõtteid ja muuseume. Lasteaias ja ka väljaspool seda tutvustatakse lapsi piirkondlike toitumistavade, lugude/muistendite ja kohaliku käsitööga.

Šotimaa

Šotimaa kaks hariduse strategiadokumenti 2004. aastal *Curriculum for Excellence* (<http://www.gov.scot/Publications/2004/11/20178/45862>) ja seejärel 2010. aastal *Learning and Teaching in Scotland*

(<http://www.educationscotland.gov.uk/learningandteaching/index.asp>) on innustanud õpetajaid kasutama kohalikke keskkonna- ja kultuuriressursse.

Excellence'i õppekava rõhutab aktiivse õppimise väärtust ja nõuab tungivalt, et õpetajad viiksid õppetööd läbi väljaspool klassiruumi ja kasutaksid probleemipõhist metoodikat. Samuti käsitleb see Šotimaa kodumaa päritoluriikide, eriti gaalide keelte õpetamise väärtust, samuti kohalikke eluviise, sealhulgas kauaaegset traditsiooni maakasutuse ja -juhtimise strateegias.

2010. aasta poliitiline avaldus annab veelgi selgesõnalisi juhiseid selle kohta, kuidas õues võib erinevaid aineid õpetada.

Õpikeskkond

Õpikeskkond peab:

- olema loomulik ja autentne;
- olema eakohane ning lapsele arusaadav;
- võimaldama avastamist ja tähenduste konstrueerimist;
- võimaldama aktiivset ja kogemustepõhist õpet;
- võimaldama kasutada kõnet mitmesugusteks toiminguteks;
- toetama lapse õppimist ja arusaamist ümbritsevast keskkonnast.

Allikad

- Statistics Estonia (2015). Social life – Education – Preprimary education. <http://www.stat.ee/en>
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). RT I 2008, 23, 152
- Põhikooli Riiklik õppekava. (2022). RT I, 12.04.2022, 10
- Konstabel, K.; Veidebaum, T.; Verbestel, V.; LA Moreno, Bammann, K.; Tornaritis, M.; Eiben, G.; Molnár, D.; Siani, A.; Sprengeler, O.; Wirsik, N.; Ahrens, W.; Pitsiladis, Y. (2014). Objectively measured physical activity in European children: the IDEFICS study. *International Journal of Obesity* 38, 135 – 143. <http://www.nature.com/ijo/journal/v38/n2s/pdf/ijo2014144a.pdf>
- Leijen, Ä., Pedaste, M. (2018). Õppimise viisid. Nüüdisaegne õpikäsitus. Tartu ülikooli e-kursus. <https://sisu.ut.ee/opikasisut/erinevad-%C3%B5ppimisviisid>
- Pedaste, M. (2018). Nüüdisaegse õpikäsituse mudel. Nüüdisaegse õpikäsitus. Tartu Ülikooli e-kursus. <https://sisu.ut.ee/opikasisut/5-n-%C3%BC%C3%BCdisaegse-%C3%B5pik%C3%A4situse-mudel>
- Tamm, A. (2018). Nüüdisaegse õpikäsituse põhiprintsiibid. Nüüdisaegse õpikäsitus. Tartu Ülikooli e-kursus. <https://sisu.ut.ee/opikasisut/n-%C3%BC%C3%BCdisaegse-%C3%B5pik%C3%A4situse-p-%C3%B5hiprintsiibid>

Allikad

- Üldõpetuse rakendamine lasteaias. (2013). Koost. Nugin, K. Tartu: Atlex
- Kinos, J. & Pukk, M. (2010). Lapsest lähtuv kasvatus.
- Butterworth, G. & Harris, M. (2002). Arengupsühholoogia alused. Tartu, TÜ kirjastus.

Allikad

- HTM (2021). Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035. https://www.hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/strateegilised-alusdokumendid-ja-programmid?view_instance=0¤t_page=1
- Tervise Arengu Instituut (2021). Eesti õpilaste kasvu-uuring. <https://tai.ee/et/valjaanded/eesti-opilaste-kasvu-uuring-201819-oa>
- Eesti keele seletav sõnaraamat (2009) Ökoloogiline. <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=%C3%B6koloogiline&F=M>
- Earth Overshoot Day. (2022). <https://www.overshootday.org/>
- OECD. (2006). Starting Strong II: Early childhood education and care. Paris: OECD.
- EU Sustainable Development Strategy (2006). Renewed Strategy uuendatud versioon. Council of the European Union <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>
- Estonian Lifelong Learning Strategy 2020. Republic of Estonian, Ministry of Education and Research [02.02.2015] <https://www.hm.ee/en/estonian-lifelong-learning-strategy-2020>